

L'article 66.5 de l'Estatut de la Universitat de Barcelona estableix, com una de les funcions de la Sindicatura de Greuges, la presentació al Claustre Universitari i al Consell Social d'un informe anual sobre el funcionament de la Universitat pel que fa referència a l'encàrrec rebut de vetllar pels drets i les llibertats de tots els membres de la comunitat universitària. És en compliment d'aquest precepte estatutari, doncs, que tinc el deure i l'honor de presentar enguany el següent

I N F O R M E

A l'hora d'informar sobre l'activitat de la Sindicatura de Greuges al llarg del curs acadèmic 2003–2004, sembla convenient dividir l'exposició en tres capítols dedicats respectivament a:

- I) Casos presentats a la Sindicatura de Greuges
- II) Recomanacions de la Sindicatura de Greuges als òrgans de govern de la Universitat amb motiu d'alguns greuges rebuts
- III) Breu resum de l'activitat institucional de la Sindicatura durant el primer any del seu mandat.

I) Casos presentats davant la Sindicatura de Greuges

Des del dia 19 de desembre de 2003 —data en què el nou síndic prengué possessió del seu càrrec—, fins al 30 de setembre de 2004 —data del tancament d'aquest informe—, la Sindicatura ha rebut 46 presumptes greuges (just el doble que en el curs anterior), dels quals, 24 no han estat tramitats oficialment davant les autoritats acadèmiques corresponents per diverses causes que després anomenarem.

Dels altres 22 casos, 15 han tingut una resolució favorable ; 4, una resolució no favorable i 3, a hores d'ara encara estan pendents de resolució pels òrgans competents.

a) Casos no tramitats com a greuges

Hi ha hagut vint-i-quatre casos en què el síndic no ha hagut de tramitar com a greuge, davant els òrgans superiors competents, la queixa o consulta presentada per diverses raons.

Les queixes es referien respectivament als problemes que s'indiquen a continuació:

- 1) No es respecten les àrees de no fumadors
- 2) Canvi de lloc de treball sense avís previ i amb perjudici professional i personal

- 3) Malestars físics a causa d'una fumigació amb insecticida
- 4) Suspensió en un curs de pràctiques per una presumpta manca d'ètica professional
- 5) Retall de sou per part de MUFACE en un cas de llarga malaltia
- 6) Ajornament constant d'un acte de lectura de tesi
- 7) Presumptes actuacions irregulars d'un tribunal de tesi doctoral
- 8) Assetjament d'un membre d'un grup de treball
- 9) Reclamació al Ministeri d'Educació i Ciència
- 10) Denegació de recursos econòmics per a viatges a congressos científics
- 11) Congelació d'una plaça de professor adjunt
- 12) Assetjament d'un membre d'un grup de recerca
- 13) Consulta sobre un recurs contenciós-administratiu en relació amb un concurs de càtedra de promoció declarat desert
- 14) Impost de les taxes universitàries i preu de determinats crèdits
- 15) Repetició de cursos d'un màster
- 16) Denegació de beca
- 17) Denegació de convalidació de crèdits de lliure elecció pel fet de no haver-hi un conveni entre la UB i el centre escollit
- 18) Denegació de renovació de contracte de professora associada malgrat l'informe positiu del departament
- 19) Canvi de destinació, previst en un nou model organitzatiu de gestió, malgrat la condició de funcionari i ocupar el lloc en virtut de concurs
- 20) Consulta de caràcter molt personal
- 21) Vulneració dels drets de tres professors a exercir la docència i la investigació en condició acadèmiques i materials pròpies de l'especialitat
- 22) Consulta d'una futura estudiant respecte al seu accés a la Universitat.

Aquests casos no s'han tramitat com a greuges per les raons següents:

Primera: s'han solucionat per mediació del síndic.

Segona: s'han solucionat abans d'intervenir-hi el síndic.

Tercera: la queixa no tenia fonament.

Quarta: la queixa s'havia d'adreçar a una entitat que no era la Universitat de Barcelona.

Cinquena: s'hi han interferit actuacions judicials que obliguen reglamentàriament el síndic a interrompre l'actuació.

Sisena: la queixa feia referència a l'aplicació de normes legals o universitàries de compliment obligat.

Setena: la queixa afectava actes discrecionals del superior jeràrquic admesos per la normativa universitària.

Vuitena: la queixa afectava relacions interdepartamentals, dependents de decisions generals dels òrgans de govern de la Universitat, que obliguen al consens o acord entre les parts implicades.

Novena: la queixa no es basava, a parer del síndic, en un veritable greuge.

Desena: la queixa no tenia possibilitat de prosperar de forma efectiva per tal de restituir el dret vulnerat i poder ser compensat el greuge. Tanmateix, el síndic fa la pertinent recomanació als òrgans de govern perquè s'evitin en el futur situacions semblants.

b) Casos tramitats amb resolució favorable

1) Queixa de dos estudiants amb títol de llicenciat, que en la deducció per les matrícules d'honor obtingudes en diverses assignatures de la seva segona carrera no han vist inclòs el recàrrec del 40 % fixat per als alumnes de la seva condició segons l'article 5 del Decret 174/2003, de 8 de juliol, sobre taxes universitàries. Després de les gestions del síndic, la Gerència de la UB fa una interpretació equitativa i correcta dels articles corresponents de l'esmentat decret (5 i 8) que permet atorgar-los la deducció reclamada així com a tots aquells interessats que ho sol·licitin en el futur, sempre atenint-se als requisits previstos per la norma.

2) Queixa d'un catedràtic jubilat sobre l'incompliment de la Universitat de Barcelona de la disposició transitòria tercera de la Llei 27/ 1994, de 29 de setembre, la qual estableix la concessió del títol de professor emèrit, sense altres requisits que els esmentats en el text legal, com a compensació d'una jubilació obligatòriament anticipada a la data legal anterior, de setanta anys. Com que no hi havia hagut resposta a les reclamacions continuades dutes a terme des de feia vuit anys pels afectats per tal que la UB complís la citada norma legal (portades fins i tot davant el síndic de greuges de Catalunya), el síndic gestionà amb el Rectorat el reconeixement del títol esmentat, de professor emèrit, al catedràtic agreujat i a la resta de professors i professores que reunien els requisits legals pertinents; la qual cosa es va fer efectiva amb el lliurament del títol sol·licitat en un acte d'homenatge que el rector va retre a tots els nous emèrits per la seva abnegada tasca docent de tants anys.

3) Queixa d'una professora per causa del continu tracte desconsiderat, verbalment agressiu, que rebia d'un alumne durant la impartició de les classes, fet que li provocava un estat greu d'ansietat que l'impedia l'exercici normal de la docència. El síndic s'adreça al cap del departament de l'afectada, que assegura que s'advertirà l'estudiant desconsiderat que serà expulsat de la Universitat si persisteix en la seva conducta. Atès que la professora no ha reiterat la seva queixa, pot considerar-se tramitada favorablement.

4) Queixa d'un professor titular que veu impossibilitada la seva feina quotidiana per manca de mobiliari i serveis de comunicació imprescindibles, en un entorn ambiental físic i unes condicions de treball que poden perjudicar la seva salut física i fins i tot psíquica. El síndic s'adreça al degà demanant-li que, urgentment, siguin ateses les necessitats materials expressades i que, en el futur, siguin instats els caps de departament a complir amb diligència els requeriments legítims dels professors i

investigadors en aquest sentit. La no-reiteració de la queixa permet suposar que l'afer s'ha resolt favorablement. Tanmateix, el síndic va fer una recomanació general sobre aquesta qüestió al Rectorat.

5) Queixa d'una treballadora que considera que suporta l'assetjament psicològic d'un càrrec amb responsabilitat de direcció, la qual cosa li agreuja la malaltia crònica que pateix. El síndic, entre altres gestions, aporta un estudi exhaustiu, fet per especialistes del Departament de Treball de la Generalitat, sobre les condicions ambientals i psicològiques en què treballa la persona afectada i que confirma l'efecte negatiu que la responsable de l'assetjament exerceix sobre el conjunt del personal que té sota la seva direcció. Finalment, la treballadora ha deixat de patir la situació denunciada i a l'autora de l'assetjament no se li ha renovat el contracte que la vinculava a la Universitat.

6) Queixa d'una llicenciada estrangera sobre una sèrie de fets relatius als exàmens que es duen a terme per a l'homologació de títols estrangers que són, a parer de l'afectada, per la manera com es duen a terme, una eina per impedir la integració dels professionals que ja disposen de titulació. Aquesta presumpta actitud s'hauria traduït, durant els darrers anys, en un cent per cent de suspesos en diverses assignatures; en reiterades negatives a revisar exàmens formulats i avaluats incorrectament, així com a donar la informació satisfactòria i argumentada als afectats, especialment a l'autora de la queixa, denunciadora tenaç d'una situació que sembla que tendeix a perpetuar-se. Per la gravetat de la denúncia i les proves aportades, que semblen avalar-la, el síndic sol·licità del vicerector adjunt al rector una comprovació exhaustiva del contingut dels exercicis examinadors i els criteris d'avaluació dels tribunals actuant per tal d'efectuar la correcció necessària i, així, evitar greuges com el que ha estat presentat a la Sindicatura. El síndic ha rebut en els darrers dies un informe exhaustiu del vicerector citat sobre les gestions efectuades amb els responsables dels exàmens d'homologació esmentats, que demostren haver iniciat un procés de control sobre aquesta activitat, cosa que permetrà resoldre casos com el que hem plantejat.

c) Casos tramitats amb resolució desfavorable

1) Queixa d'un estudiant que va demanar la revisió d'un examen que havia suspès, invocant el plantejament incorrecte de determinades preguntes. El tribunal de revisió va negar les raons exposades tot donant per bo el text examinador. El síndic es va dirigir al cap del departament corresponent, el qual va justificar la decisió del tribunal. Tanmateix, el síndic creu convenient adreçar una recomanació als òrgans superiors de govern de la Universitat sobre l'actual sistema de revisió d'exàmens.

2) Queixa d'una llicenciada hispanoamericana a la qual s'ha denegat l'accés als estudis de doctorat malgrat l'acord favorable de la seva Comissió de Doctorat i haver

superat les assignatures corresponents al primer curs. L'autoritat competent informa el síndic que els dos fets esmentats no invaliden la norma general que exigeix l'equivalència de títols acadèmics per tal d'obtenir-ne l'homologació internacional, cosa que no passa entre el que presenta la interessada (equivalent a una diplomatura espanyola) i el títol de la UB al qual es pretén homologar (i que exigeix una llicenciatura prèvia). Tanmateix, se li ha ofert la solució de matricular-se en els crèdits que li falten per obtenir una llicenciatura espanyola o bé facilitar-li el trasllat a una altra universitat.

3) Queixa d'una professora en representació d'una unitat interdepartamental, respecte al comportament d'un altre membre de la citada unitat que planteja problemes de convivència acadèmica, per la qual cosa se la va desvincular del programa de doctorat. El síndic féu les investigacions pertinents. El vicerector de Recerca li comunicà que el cas es va debatre en la Comissió de Doctorat del Consell de Govern, que va ratificar la resolució de la comissió corresponent de facultat perquè es va considerar que no hi havia motius per a la desvinculació, una vegada la persona en qüestió figurava en el programa.

4) Queixa d'una professora associada que denuncia determinades actuacions que tendeixen a la no-renovació del contracte que la vincula a la UB. Un cop fetes les investigacions oportunes, el síndic no ha pogut demostrar amb proves fefaents que, sens perjudici de les formalitats legals complertes pel departament que ha acordat no renovar el contracte de professora associada, s'hagin produït en aquest cas pressions per tal de forçar un acord desfavorable a la renovació de contracte.

d) Casos tramitats pendents de resolució

1) Queixes d'una professora i d'un professor relatives al no-reconeixement amb efectes retroactius de la retribució complementària per mèrits docents concedida en el seu moment en virtut de la disposició addicional segona del Reial decret 74/2000, de 21 de gener. El síndic s'ha adreçat en diverses ocasions als òrgans superiors competents i té constància que la qüestió plantejada està sent estudiada amb el màxim interès .

2) Queixa d'una estudiant de doctorat pel tracte ofensiu i discriminatori que rep dels seus companys de treball i que l'ha obligat a agafar la baixa per depressió. El síndic ha denunciat el cas al Vicerectorat de Recerca i alhora ha iniciat investigacions.

II) Recomanacions de la Sindicatura de Greuges als òrgans de govern de la Universitat amb motiu d'alguns greuges rebuts

Primera: cal plantejar-se la possibilitat d'integrar, en els tribunals de revisió d'exàmens, professors i professores de la mateixa especialitat però pertanyents a altres universitats de Barcelona o de la resta de Catalunya, per tal d'assegurar que les decisions preses no es vegin mediatitzades inconscientment per un cert esperit corporatiu que tendeix a no voler desautoritzar el col·lega o col·legues que han establert i/o qualificat un examen en primera instància; la qual cosa pot suposar un perjudici injust cap a l'alumne en cas que, efectivament, tingui raó quan discrepa de la formulació de les preguntes o de la qualificació atorgada a les seves respostes.

Segona: malgrat l'autonomia de què gaudeixen els departaments a l'hora d'emprar els seus recursos materials i econòmics, caldria portar un control més sever sobre els criteris de distribució interna entre els seus membres (que haurien de ser coneguts per tots) i sobre la proporcionalitat i justícia que l'han de presidir, sense preferències personals o científiques que puguin crear discriminacions negatives. També caldria que els caps de departament donessin compte als seus companys —de la manera més transparent possible—, de la comptabilitat efectuada, de les partides d'ingressos, despeses, etc.

Tercera: quan es plantegen situacions restrictives, com és ara la congelació de places d'un departament o d'una càtedra, caldria ser molt estrictes amb el compliment dels deures docents i del règim de treball presencial dels professors en règim de dedicació exclusiva.

Quarta: caldria recordar als degans i als caps de departament que tenen el deure d'atendre amb interès i diligència les necessitats materials i ambientals dels professors i investigadors que tenen a càrrec seu, dins de les possibilitats del seu pressupost i, si aquestes són molt migrades, demanant de la Universitat la dotació imprescindible. L'Estatut de la UB garanteix que el personal docent i investigador pugui desenvolupar les seves funcions amb normalitat, tot exercint els seus drets a unes condicions de treball acadèmic justes i correctes i fins i tot de qualitat de vida física.

Cinquena: caldria un control més gran de l'activitat docent en els màsters que es desenvolupen, vinculats a la nostra Universitat per tal que el seguiment de l'aprenentatge dels alumnes i el sistema de qualificar-ne els resultats siguin els més adients i no acabin provocant repeticions de curs per qualificacions basades en criteris desconeguts, arbitraris o no del tot fonamentats objectivament, amb el consegüent perjudici de l'alumnat tant pel temps excessiu emprat com pels costos econòmics causats.

Sisena: caldria anar amb molt de compte a l'hora de fer la selecció de professors, tutors, monitors, etc., d'àmbits relacionats amb una matèria tan delicada com la pedagogia, per tal d'impedir que es formessin grups al voltant de persones excessivament doctrinàries i amb unes exigències morals massa carregades d'una ideologia determinada. Això, a vegades pot donar peu a liderats autoritaris, a manipulacions de consciència o a conflictes entre els membres del grup, per la confusió que pot crear-se entre les relacions privades i la pertinença al grup de treball docent o de recerca.

III) **Breu resum de l'activitat institucional de la Sindicatura de Greuges durant el curs 2003-2004**

El nou síndic va inaugurar l'aprenentatge personal de les funcions que el mandat rebut pel Claustre Universitari li assignen participant —un mes després d'haver pres possessió del càrrec—, al II Encuentro Europeo de Defensores Universitarios, celebrat a Madrid els dies 12 i 13 de gener de 2004, en el qual va intervenir a través de la taula de treball «Principios básicos de actuación de los defensores».

El dia 16 de juny d'enguany, la Sindicatura de Greuges va organitzar una trobada dels síndics i síndiques de les universitats públiques de Catalunya, que es va celebrar a l'aula Ramón i Cajal de la nostra Universitat. Va ser present a l'acte inaugural l'Excel·lentíssim i Magnífic Senyor Rector de la Universitat de Barcelona, Joan Tugores i Ques; i també, expressament invitada, la Dra. Montserrat Casas, síndica de greuges de la Universitat de les Illes Balears, en la seva condició de presidenta de la Comissió Permanent dels defensors universitaris d'Espanya. A l'acte de clausura, va assistir-hi juntament amb el rector de la UB, el síndic de greuges de Catalunya, senyor Anton Cañellas, que va rebre l'homenatge dels síndics amb motiu de la culminació dels seus successius mandats.

Durant la trobada es van bescanviar informacions sobre un conjunt de problemes plantejats de forma comuna als assistents durant els darrers mesos i es engegar un debat general sobre la figura del síndic de greuges universitari, la seva missió i les relacions que cal mantenir dins del col·lectiu català i espanyol. Finalment, es va retre homenatge als síndics Llorenç Gomis, de la Universitat Pompeu Fabra, i Miquel Àngel Alonso, de la Universitat de Lleida, que han acabat el seu mandat, i es va donar la benvinguda als seus respectius successors, el Dr. Jordi Sopena i el senyor Miquel Gil Martín.

Els dies 26 27 i 28 d'octubre d'enguany, el síndic va participar en el VII Encuentro Estatal de Defensores Universitarios, celebrat a Palma de Mallorca. Concretament, va participar en la taula de treball sobre «Posibilidad de un código ético en la comunidad universitaria» i en la redacció d'un document, en forma de recomanació a les diverses universitats espanyoles, sobre la conveniència que la comunitat universitària apliqui uns

valors bàsics per a la convivència, el treball en equip i les funcions característiques de la Universitat com a lloc de trobada humana i intel·lectual. També va rebre informacions importants sobre el procés de convergència europea en matèria de docència universitària i els futurs mètodes d'avaluació, veritable problema d'adaptació que no trigarà a plantejar-se entre nosaltres.

La darrera activitat de la Sindicatura ha estat la redacció del seu Reglament en compliment de l'article 66.5 a) de l'Estatut de la UB per tal que pugui ser aprovat, si escau, pel Claustre Universitari. Com qualsevol altra funció del síndic, aquesta pretén, com diu el mateix Reglament en el seu article primer, millorar la qualitat universitària en tots els seus àmbits.

Per concloure aquest informe, el síndic redactor vol donar les gràcies públicament a les autoritats universitàries pel suport i la col·laboració que li han donat; a les funcionàries i funcionaris de tot nivell i àmbit, que li han facilitat amb diligència i cordialitat la seva tasca; i, a les 46 persones que, amb les seves queixes i consultes, l'han ajudat a comprendre més profundament com és d'intricat, complex i sovint conflictiu el món universitari i, d'aquesta manera totes aquestes persones han participat també en la tasca solidària de fer entre tots una Universitat millor, de més gran qualitat docent i científica, i, sobretot, més justa, equitativa i humana. *Last but not least*, vull expressar la meva gratitud a la senyora Maria Carme Freixas, que ha estat la secretària de la Sindicatura de Greuges gairebé durant dues dècades. Ha col·laborat amb els quatre síndics, dels quals jo en sóc l'últim, perquè pròximament es jubilarà. Per la seva tasca fidel i eficaç de tants anys, es mereix —ja ho he dit—, la meva gratitud així com la de tota la Universitat de Barcelona.

J.A. GONZÁLEZ CASANOVA
Síndic de greuges